

Klima- og miljøplan for Spir 2025-2030

Vedtatt av landsstyret 12. juni 2025.

Del 1 Målsetting og rammer

Innledning og bakgrunn

Spir er profesjons- og fagforbund for prester, diakoner, kateketer og pedagoger i kirkelig sektor. Våre medlemmer jobber i kirken, i samfunnsinstitusjoner og organisasjoner. Forbundet er bygd opp med lokal- og regionlag over hele landet, som betjenes av tillitsvalgte hos de enkelte arbeidsgiverne. Forbundet har dessuten egne fagutvalg for å ivareta ulike medlemsgruppers interesser og engasjement.

Forbundets øverste organ er generalforsamlingen som ordinært møtes hvert tredje år, mens landsstyret møtes to ganger årlig. Sentralstyret er ansvarlig for den daglige ledelsen av forbundet og ansetter generalsekretær.

Spir er tilsluttet hovedorganisasjonen Unio.

Totalt har Spir ca. 380 tillitsvalgte som bidrar i forbundets arbeid på ulike nivåer. Forbundets sekretariat holder til i Kirkens Hus i Oslo og har 10 ansatte.

Spirs engasjement i klima- og bærekraftsspørsmål

Generalforsamlingen 2025 får til behandling en sak om overordnet klima- og miljøpolitikk for forbundet. Denne klima- og miljøplanen spesifiserer hvordan den overordnede politikken skal omsettes i handling. Målsettingene gjelder både internt i egen organisasjon og når forbundet opptrer som aktør i kirke- og samfunnsliv.

Det foreslås også fastsatt som overordnet mål for Spirs generelle politikk at forbundet skal bidra til en samfunnsutvikling i tråd med FNs bærekraftsmål.

Spir er Miljøfyrtårn

Spir søker resertifisering som Miljøfyrtårn i 2025 på bakgrunn av at Presteforeningen som et av de tre tidligere forbundene som har gått inn i Spir var sertifisert siden 2009.

Sertifiseringen gjelder primært det daglige arbeidet i organisasjonen, herunder møter og reising for ansatte og tillitsvalgte, forbundets innkjøp og sekretariatets energibruk. Gjennom sertifiseringen forplikter Spir seg til stadig forbedring og årlig rapportering av sine bærekraftstiltak.

Formål og gyldighetsområde

Denne klima- og miljøplanen blir utarbeidet i tråd med Spirs overordnede politiske målsettinger, og tar som utgangspunkt at forbundet skal redusere klimafotavtrykket av sin virksomhet med 30 prosent fra 2025 til 2030.

Et hovedformål med Spirs klima- og miljøplan er derfor å identifisere og håndtere de delene av forbundets virksomhet som fører til mest utslipp av CO2 og andre klimagasser. I tillegg er det et mål å identifisere og redusere andre mulige kilder til belastning på natur og miljø.

Gjennom bevisst arbeid i egen organisasjon legger vi også grunnlag for å påvirke samarbeidspartnere og samfunnet rundt oss.

Overordnet mål

Klimaplanen skal sikre at Spir har en mest mulig klimavennlig drift og tar sin del av klimagasskuttene, i tråd med Parisavtalens 1,5-gradersmål.

Delmål

For å nå det overordnede målet har Spir definert følgende delmål:

1. Være sertifisert Miljøfyrtårn og ha dette som miljøstyringssystem.
2. Kontinuerlig vedlikeholde og forbedre forbundets arbeid med klima og miljø.
3. Følge denne klima- og miljøplanen, inkludert retningslinjer for reising, innkjøp og annet som har direkte påvirkning på det ytre miljø og klima
4. Gi forbundets tillitsvalgte opplæring og verktøy til å bruke medbestemmelsen for å fremme klima- og bærekraft overfor arbeidsgivere lokalt, regionalt og nasjonalt.
5. Jobbe for å sikre medlemmenes mulighet til å ta grønne valg i hverdagen, herunder å kunne velge miljøvennlige transportmidler på tjenestereiser i arbeidsgivers regi og til arrangementer i regi av forbundet.

Hvem gjelder planen for

Gyldighetsområdet for Spirs klima- og miljøplan er forbundets virksomhet inkludert tillitsvalgte på nasjonalt nivå og bispedømmenivå, samt ansatte i Spir.

Lokallag og lokale tillitsvalgte oppfordres til å følge planens intensjon og innhold.

Oppfølging og rapportering

Spirs sekretariat (ved generalsekretær) er ansvarlig for den praktiske implementeringen og gjennomføring av klimaplanen.

Generalsekretær avlegger årlig rapport til sentralstyret og landsstyret.

Del 2 Gjennomføring

1. Reisevirksomhet

Spir er en organisasjon av og for sine medlemmer og skal ivareta medlemmenes interesser. Dette gjør noen reiser nødvendig. Relasjoner i styrer og utvalg etableres best ved fysiske møter, men kan vedlikeholdes ved fjernmøter. Norge er også et land med store geografiske avstander, noe som gjør flyreiser nødvendig i en del tilfeller. Spir vil samtidig sikre at reiser for sentrale tillitsvalgte og tillitsvalgte på bispedømmenivå samt ansattes tjenestereiser blir gjennomført på en mest mulig klimavennlig måte.

Spirs overordnede mål

Reisevirksomheten er identifisert som den klart største posten i forbundets klimaregnskap. Med et overordnet mål om å redusere klimafotavtrykket fra forbundets virksomhet med 30 prosent fra 2025 til 2030 må Spir ha klare retningslinjer for sin reisevirksomhet, samt registrere og måle utviklingen.

Klima- og miljøplanen skal sikre at Spir:

- reduserer antall klimabelastende reiser
- registrerer reisevirksomheten som godtgjøres av Spir

Tiltak

Disse retningslinjene skal gjøres kjent og etterleves i forbundet:

Trappetrinnsystem ved planlegging av møter i regi av Spir

1. Er møtet nødvendig?
2. Kan møtet gjennomføres, i sin helhet, digitalt?
3. Kan møtet tilpasses slik at deltakere kan delta digitalt framfor å måtte reise?
4. Kan møtet tilrettelegges slik at så få som mulig trenger å foreta en klimabelastende reise?
5. Kan møtet tilrettelegges med sted og tidsrammer slik at deltakerne velger mer klimavennlig kollektivtransport framfor privatbil eller fly?
6. Kan møtet tilrettelegges slik at deltakerne velger samkjøring med bil?
7. Når reise er nødvendig: Kan møtet samordnes med andre møter, slik at det totale antall reiser reduseres?

Digitale møter

Når møtedeltakere foretrekker å delta digitalt framfor å reise fysisk til møte, skal Spir legge til rette for at dette skal kunne skje så langt det er mulig, f.eks. ved dekning av utgifter til headset o.l. Møtedeltakere skal eksplisitt opplyses om denne muligheten.

Lokasjoner for møter og samlinger

Møter og samlinger skal så langt det er mulig, lokaliseres slik at de enkelt kan nås med annen og mer klimavennlig kollektivtransport enn fly og egen bil.

Reisemåter

For reiser under 60 mil skal det alltid først vurderes andre transportmuligheter enn fly.

For reiser mellom Oslo og steder som ligger i intercity-triangelet (Halden, Skien, Lillehammer), brukes ordinært kun transport med tog eller buss. Setereservasjon på buss og tog og komfortbillett på tog dekkes der hvor dette er tilgjengelig. På nattog dekkes soveplass.

Når bil er nødvendig oppfordres til samkjøring. Bruk av bil og fly når alternative reisemåter er tilgjengelige skal godkjennes av sekretariatet før kjøring/bestilling.

Reisetid og kostgodtgjørelse

Den tillitsvalgte eller ansatte kan kreve dekning av utlegg til mat for reisetiden.

Studieturer, konferanser og representasjon

Ved studieturer, konferanser og representasjon skal reisemål alltid vurderes opp mot faglig utbytte. Hensynet til klimafotavtrykk skal vurderes. Det oppfordres til å bruke klimavennlig kollektivtransport ved studieturer, representasjonsreiser og reiser til konferanser.

Økonomisk prioritering av miljøvennlig reising

Spir vil dekke de økonomiske merkostnadene til billetter og evt nødvendig hotellopphold når miljøvennlig transportmiddel prioriteres av deltaker. F.eks dekker togbillett selv om fly er billigere.

Registrering og måling av Spirs reisevirksomhet

Alle reiser som omfattes av disse retningslinjene, skal registreres. Det vil si alle reiser foretatt av ansatte og tillitsvalgte på nasjonalt- og bispedømmenivå, samt reiser til kurs og andre nasjonale arrangement i regi av Spir og som godtgjøres av Spir.

Utviklingen i Spirs reisevirksomhet skal måles med året 2025 som startpunkt.

2. Mat på møte

Globalt er det anslått at matproduksjonen står for omtrent en fjerdedel av klimagassutslippene. I tillegg har matproduksjon betydelig miljøpåvirkning på andre områder, herunder forurensning, vannforbruk og tap av biologisk mangfold. Hvordan maten vi spiser blir produsert, har derfor avgjørende betydning både for klimaavtrykk og annen miljøpåvirkning.

For Spir er det maten som serveres på møter og arrangementer i forbundets regi, som er relevant i denne sammenhengen.

Ved fastsettelse av retningslinjer for mat på møter i Spirs regi har forbundet valgt å legge dokumentasjon fra Miljøfyrtårn til grunn (Vedlegg 1, [Bærekraftig mat, faktaark fra Miljøfyrtårn](#)). Her diskuteres ulike former for matproduksjon ut fra en rekke parametere, men en klar konklusjon er at produksjon av kjøtt har betydelig høyere klimagassutslipp enn produksjon av plantebaserte råvarer.

I tillegg til å redusere klimaavtrykket, ønsker Spir å stille høye krav til at maten er etisk, økologisk og dyrevennlig produsert.

Klima- og miljøplanen skal sikre at man ved møter i Spirs regi:

- velger mat med lavt klimaavtrykk
- velger kortreist og/eller økologisk mat med høy dyrevelferd
- velger mat fra etisk handel

Tiltak

Ved bestilling av mat til arrangementer skal man så langt det er mulig vektlegge tipsene fra Miljøfyrtårns faktaark om bærekraftig mat:

- Minimer matsvinnet.
- Bruk mest mulig grønnsaker, korn, belgvekster, frukt og bær i måltidene.
- Sett mål om å øke andelen økologiske matvarer.
- Planlegg menyen etter hvilke råvarer som er i sesong.
- Kjøp fra lokale matprodusenter.
- Prioriter fisk og sjømat som er MSC-sertifisert (villfanget) eller ASC-sertifisert/økologisk (oppdrettet). Unngå fisk og sjømat med rødt lys i WWFs seneste publiserte sjømatguide.
- Begrens kjøttforbruket, og gjør bevisste valg av hva slags kjøtt som brukes.

3. Bærekraftige innkjøp

Ved å velge mest mulig bærekraftige innkjøp kan alle virksomheter redusere sitt eget miljø- og klimaavtrykk. Samtidig vil økt etterspørsel etter mer klima- og miljøvennlige varer og tjenester over tid også påvirke leverandørenes tilbud.

I Spir er det sekretariatet som i all hovedsak står for innkjøp av varer og tjenester.

Klima- og miljøplanen skal sikre at Spir:

- reduserer belastningen på klima og natur ved å ta bevisste valg ved innkjøp av varer og tjenester

Tiltak

Sekretariatet skal følge disse kriteriene ved innkjøp og kassering:

- Benytte [bærekraftsveiledere](#) (Vedlegg 2, Bærekraftige innkjøp, veileder fra Miljøfyrtårn) og følge råd fra Stiftelsen Miljøfyrtårn
- Sjekke om det finnes tilgjengelig miljøprodukter i markedet.
- Sjekke aktuelle leverandørers miljøprofil og om mulig velge miljøsertifiserte leverandører.
- Velge lavenergi-maskiner.
- Velge støysvake maskiner.
- Gjennomføres livsløpsanalyser ved innkjøp av materiell som skal vare en stund, for å avklare og om mulig dokumentere, produktenes miljøpåvirkning.
- Leverer til gjenbruk/ombruk ved kassering.

Det legges til grunn at Spirs budsjettplanlegging må ta høyde for økte innkjøpskostnader knyttet til å velge bærekraftige varer og tjenester.

4. Bærekraftige medlemsfordeler

Gjennom avtaler som er inngått både i Spirs egen regi og i regi av Unio, har medlemmene tilgang på en lang rekke fordeler og rabatter. Spirs avtaler dekker blant annet banktjenester, forsikring og rabatt på leiebil (inkludert el- og hybridbiler). Spir har inngått rabattavtale med tekstilprodusent som garanterer at klærne er produsert under gode arbeidsforhold.

Klima- og miljøplanen skal sikre at Spir:

- så langt det er mulig, tilbyr medlemsfordeler og rabatter som bidrar til å redusere belastningen på klima og natur
- tar hensyn til etisk handel og produksjon i valg av medlemsfordeler

Tiltak

Ved valg av medlemsfordeler i egen regi skal Spir:

- følge samme kriterier som ved alle øvrige innkjøp i forbundets regi (jf punkt 3 Bærekraftige innkjøp).
- prioritere leverandører som kan dokumentere at de følger bærekraftkriteriene.

Spir skal i tillegg arbeide for at medlemsfordeler som tilbys i regi av Unio, oppfyller tilsvarende krav.

5. Grønt arbeidsliv og kompetanseutvikling i rollen som tillitsvalgt

Spir har medlemmer innenfor fem tariffområder: KA (Den norske kirke), Virke (Sjømannskirken, andre organisasjoner og private høyskoler), Spekter (helseforetakene), Stat og Kommune. Medlemmene omfattes derfor av fem ulike hovedavtaler. Av Spirs drøyt 1900 yrkesaktive medlemmer er om lag 1600 ansatte i Den norske kirke, og tariffområdet KA er derfor det klart største.

Et grønt arbeidsliv innebærer at partene på alle nivåer i partssamarbeidet ivaretar bærekraftmålene i tråd med henholdsvis virksomhetenes egne mål, nasjonale forpliktelser og internasjonale klimaavtaler. Lokalt kan partene sammen finne frem til løsninger som reduserer klima- og miljøavtrykket i den enkelte virksomhet.

Klimaplanen skal sikre at Spir:

- setter de tillitsvalgte i stand til å utøve grønn medbestemmelse

Tiltak:

- Tydeliggjøre Spirs klimamålsettinger i håndbøker for ulike intern organer (f.eks. knyttet til reiser, mat og innkjøp).
- Gi tillitsvalgte opplæring i hvilke klima og miljøtiltak som bør fremmes for arbeidsgiver fordi de har en dokumentert god effekt.

6. Rapportering

Det er Spirs sekretariat (ved generalsekretær) som er ansvarlig for praktisk implementering av og rapportering i henhold til denne klima- og miljøplanen. Rapporteringen tilpasses fristene i Miljøfyrtårn-ordningen.

Klima- og miljøplanen skal sikre at:

- det avlegges årlig klima- og miljørapport til sentralstyret og landsstyret

Tiltak

Rapporteringen, enten den skjer gjennom Miljøfyrtårn-ordningen eller i egen rapport, skal sikre at Spirs virksomhet følger de reduksjonsmålene som er satt i klima- og miljøplanen.

Det innebærer:

- Utføre telling knyttet til mål om 30 % reduksjon i klimagassutslipp fra Spirs reisevirksomhet innen 2030. Det innebærer 8,5 % utslippsreduksjon årlig i årene 2026 til og med 2030.
- Skrive rapport for øvrige tiltak formulert i denne klima- og miljøplanen.